

Е-безбедност - школски оквир за безбедну и сврсисходну употребу интернета

ХЕМИЈСКО-ПРЕХРАМБЕНА ТЕХНОЛОШКА ШКОЛА С А П.О.

Број 32

Увод 15.1. 2021 год.
БЕОГРАД, Љешка бр. 82

ИКТ представља користан инструмент који отвара нове могућности учења за сваког од нас. ИКТ стимулише дискусију, подстиче креативност и доприноси успешном учењу. Ученици, наставници и сви припадници шире заједнице окупљене око наше школе имају право на безбедну употребу ИКТ. Овај документ би требало да представи оквир који регулише безбедну и сврсисходну употребу ИКТ-а у Хемијско-прехрамбеној технолошкој школи.

Е-безбедност у процесу образовања усмерена је на безбедну употребу ИКТ алата и технологија у процесу учења, наставе и ваннаставних активности, као и комуникације школе и наставног и другог особља са ученицима, родитељима и широм заједницом. Кроз оквир о е-безбедности корисници се упућују на мере које могу да предузму како би:

- заштитили ИКТ алате и технологије од вируса, малвера и других сајбер напада;
- заштитили своју приватност приликом употребе ИКТ алата и технологија;
- заштитили друге од небезбедне употребе ИКТ алата и технологија.

У том процесу, школски оквир за е-безбедност рачуна на заједничку сарадњу наставника, ученика и родитеља у сврху:

- обезбеђивања правилног избора ИКТ алата и технологија на основу добре информисаности о свим расположивим опцијама;
- едукације корисника како да себе заштите од штетних утицаја и садржаја;
- едукације корисника како да заштите ИКТ алате и технологије од штетних утицаја и садржаја;
- упућивања корисника о начинима тражења помоћи и подршке у случају нарушене е-безбедности.

Безбедносни ризици

Употреба интернета, као иновативног медија, у школи и код куће, покренула је потребну да се редефинишу образовни стандарди ради унапређења мотивације и постигнућа ученика. Међутим, нове технологије могу и ученике и наставнике да доведу у ризик, како током боравка у школи, тако и ван ње. Интернет је огроман и недовољно регулисан ресурс и може да садржи материјале који нису едукативног карактера, те постоји бојазан да може доћи до злоупотребе.

Неке од опасности могу бити:

- изложеност неодговарајућем садржају;
- пријем неприкладних порука;
- захтеви за сусрет и успостављање личног контакта;
- ненамерно остављање информација на интернету које могу да се употребе за комерцијално искоришћавање корисника;
- неовлашћени приступ, губитак или одавање личних информација;
- откривање или дељење личних фотографија без знања или дозволе власника;
- (вршњачко) насиље и злостављање на интернету;
- приступ неодговарајућим видео или интернет игрицама;

- некомпетентност у погледу процене квалитета, тачности и релевантности информација на интернету;
- плагијаризам и кршење ауторских права;
- нелегално преузимање музичких или видео садржаја;
- потенцијал за прекомерну употребу, што може да наруши социјални и емоционални развој и способност за учење код младих људи;
- повреду због непоштовања правила безбедне употребе електронске опреме.

Многи од поменутих ризика одражавају се и на реалне животне ситуације ван интернета, те може бити неопходно примењивати друге правилнике школе ради елиминације наведених ризика. Ради безбедности својих ученика, школа сматра да је у обавези да обавести родитеље/старатеље о оваквим инцидентима када се нарушава е-безбедност ученика, чак и када се такво понашање дешава ван школе.

Е-безбедност: препоруке и правила

Како би се обезбедили безбедни услови за примену и употребу интернета, као и спречили ризици који проистичу из употребе интернета код ученика и наставника у образовне и друге сврхе, радиће се на константној едукацији како наставника, тако и ученика о безбедном коришћењу интернета, ИКТ алата и нових технологија.

У сврху безбедног е-учења, а и за потребе одржавања онлајн наставе у ванредним условима, школа је донела одлуку да се сви наставни садржаји и комуникација са ученицима обавља преко платформе **Едмодо**, где је направљен налог за школу, организована онлајн настава свих предмета, направљени налози за све наставнике и ученике, а чланови управе имају могућност да прате појединачне онлајн учионице свих наставника. Ова платформа омогућава родитељима да се прикључе како би директно пратили рад своје деце, као и да директно комуницирају са наставницима. Ради потреба видео часова, у договору са ученицима, као и састанака запослених, користиће се платформе за видео конверзацију, типа Зум, Гугл Мит, итд. У сврху школских онлајн и других међународних пројеката, школа веома често користи платформу **е-Твининг**, која је затвореног типа, где ученици могу да приступе само уз дозволу и надзор наставника у строго контролисаним условима. За приступ платформи и учешће у пројекту потребно је писмено одобрење родитеља/старатеља.

Посебно, ради заштите е-безбедности, сви припадници школске заједнице, наставници, ученици или родитељи/старатељи, дужни су да пријаве:

- доступност преко школске интернет мреже и рачунарске опреме свих неадекватних интернет страница и садржаја који нису пригодни за узраст ученика школе или за рад у просветној институцији;
- све неодговарајуће садржаје који се чувају на рачунарском систему школе, у оквиру електронске поште, на школској е-платформи или на диску појединачних школских рачунара (документа, слике, итд.).
- свако нарушавање или покушај нарушавања безбедности школске интернет и рачунарске мреже;
- свако насиље и злостављање било ког члана школске заједнице од стране других како наставника, тако и ученика, путем школске платформе и других заједничких мрежа комуникације.

Корисницима НИЈЕ дозвољено да:

- преузимају, чувају, копирају и приказују увредљиве поруке или слике;

- користе језик мржње или вулгарно изражавање;
- злостављају, вређају, узнемиравају или нападају друге;
- оштећују рачунаре, рачунарску опрему или рачунарску интернет мрежу школе;
- крше законе о ауторским правима;
- преузимају или приступају или покушају да приступе налогу другог корисника;
- илегално приступају фасциклама, документима и раду других корисника;
- свесно/намерно искоришћавају ресурсе (школски мрежни интернет и рачунарску опрему);
- користе школски интернет за недозвољене комерцијалне сврхе (куповина и продаја на интернет порталима и сл.) или како би приступили приватним налозима на друштвеним мрежама;
- користе ИКТ ресурсе на било који начин који нарушава здравље и безбедност људи.

Примери адекватне и неадекватне употребе

Онлајн школске активности које се подстичу:

- адекватна употреба школске електронске поште и школске онлајн видео комуникације ради сарадње наставника, наставника и ученика, ученика и ученика, школе и привреде;
- употреба школског интернета и ИКТ алата како би се истражили предметни садржаји или укрштали међупредметни садржаји;
- истраживање и употреба тема и садржаја који подстичу лични и друштвени развој;
- употреба интернета ради истраживања каријерних могућности и даљег школовања;
- употреба интернета ради развоја ученичких компетенција за ИКТ и унапређивања ученичких истраживачких вештина.

Онлајн активности које нису дозвољене у школи:

- претраживање, прегледање и/или преузимање материјала који нису везани са циљеве наставног плана и програма и каријерног развоја користећи школску интернет мрежу и рачунарску опрему;
- копирање, чување и/или ре-дистрибуција материјала заштићеног ауторским правима, без дозволе аутора;
- претплата на интернет сајтове и набавка робе или услуга преко школског интернета и школске рачунарске опреме, која не служи у сврху потреба школе и наставног процеса;
- играње компјутерских игрица, приступ друштвеним мрежама и другим интернет страницама за „ћаскање“ без изричите дозволе наставника;
- употреба школске мреже на такав начин да се омета рад других (нпр. преузимањем великих фајлова у време када је много корисника на мрежи);
- слање циркуларних мејлова који нису везани за школске активности;
- нелегална/неовлашћена употреба софтвера;
- објављивање, давање или откривање било којих личних информација било ког од корисника без његове дозволе (нпр. кућна адреса, број телефона, итд.);
- слање неумесних, увредљивих или опсцених мејлова и порука;
- коришћење школске опреме ради снимања било које активности у школи за коју није добијено претходно одобрење;
- коришћење или дељење материјала везаних за школске активности, ученике или наставнике без претходно добијене дозволе за то;
- свака активност која крши правила школе;
- учешће у активностима које су штетне по друге или могу друге довести у опасност;
- непридржавање прописа за очување безбедности и здравља људи.

Злостављање путем интернета

Злостављање путем интернета, тј. сајбер-насиље, обухваћено је школским правилима о заштити ученика од насиља, злостављања и занемаривања и биће решавано кроз дате препоруке, уз подстицај позитивних примера и општу бригу за добробит школске заједнице. Злостављање путем интернета може да има следеће облике:

- електронска пошта - неприкладне или увредљиве поруке путем мејла, које укључују преношење компјутерских вируса и неодговарајућег садржаја;
- инстант поруке и форуми, онлајн „ћаскање“ – потенцијално могу да пренесу претеће или увредљиве поруке путем компромитованог или лажног профила;
- друштвене мреже – обично укључују објаве или приказивање неприкладног или узнемиравајућег садржаја у виду коментара/слике на одређеном профилу или везано за њега;
- онлајн игрице – злоупотреба или насилно понашање према особи која користи онлајн платформе за игрице са више играча;
- мобилни телефони – примери увредљивих СМС порука, видео или сликовних порука (у ову категорију спада и сексуално узнемиравање, када се шаљу неприкладне поруке или садржаји, а приватни садржаји друге особе деле у јавности);
- злоупотреба личних података – може да обухвати постављање фотографија, личних информација, лажних коментара и блогова, или лажно онлајн представљање у нечије име без дозволе те особе.

Ученици се саветују да горепоменуте случајеве пријаве одељенском старешини, психолошко-педагошкој служби, наставнику члану Тима за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања ради превентивних и корективних мера како се такво понашање не би поновило, као и школској управи (помоћнику директора, директору школе) уколико случај захтева даљу реакцију школе према истражним и правосудним органима.

Корективне мере

Корективне мере кршења свих горепоменутих правила укључују:

- забрану коришћења школске интернет мреже и рачунарске опреме;
- забрану коришћења школске онлајн платформе;
- изрицање васпитних и дисциплинских мера;
- уколико има основаних разлога због озбиљности прекршаја, обраћање полицији или надлежним локалним институцијама.

Наставници

Од свих наставника и осталих запослених у школи очекује се професионална комуникација и професионални однос према раду у складу са правилима школе и законом који регулише понашање запослених у просвети.

Наставницима се не саветује комуникација са ученицима путем друштвених мрежа, мобилних мрежа и других технологија ван школе, осим ако то ситуација не захтева, а и тада у вези са школским обавезама и подршком ученицима, ради бољих постигнућа и васпитне подршке ученичким напорима у личном развоју.

Наставници треба да раде на унапређивању сопствених ИКТ компетенција (кроз професионално усавршавање), као и ИКТ компетенција својих ученика кроз квалитетне садржаје на часу и

добро осмишљене пројектне и друге задатке, и да им личним понашањем дају добре примере безбедног понашања на интернету. Одељенске старешине и други наставници треба да упознају ученике са правилима понашања на интернету, правилима безбедности на интернету и да превентивним мерама раде на спречавању вршњачког злостављања на интернету.

Родитељи/старатељи

Ван школе, породице преузимају главну одговорност за усмеравање ученика ка адекватним онлајн садржајима, што укључује коришћење разних извора информација, као што је нпр. телевизија, телефон, мобилна телефонија, филмови, радио и други медији који могу евентуално имати увредљиве садржаје.

Уколико родитељ има основану сумњу да је дошло до кршења правила е-безбедности, саветује се да о томе без одлагања обавести одељенског старешину или педагошко-психолошку службу школе, а по потреби (у зависности од озбиљности случаја) и управу школе.

Ради заштите безбедности малолетника на интернету, школа неће објављивати имена нити слике ученика на школском сајту и званичним страницама школе на друштвеним мрежама и другим интернет страницама без претходне писане сагласности родитеља/старатеља. Ученици се саветују да, ради чувања властите приватности, на платформама отвореног типа (а превентивно у свакој онлајн комуникацији) користе аватаре уместо личних фотографија.

Овај документ треба да даје смернице по питањима сврсисходне употребе, као и да даје оквир за деловање у случајевима злоупотребе интернета, ИКТ алата и нових технологија у школи и ван ње када се ради о активностима везаним за учење, наставне и ваннаставне активности, школу као институцију и наставни процес у целости.

Предлог дају:

Гордана Пешић

Весна Јевтић

Предлог усваја:

Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања